

АЛЕКСЄЄНКО Н.В., старший викладач

Український державний університет залізничного транспорту

м. Харків, Україна

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ

Головною рушійною силою будь-якої діяльності особистості, в тому числі й професійної діяльності та навчання, є мотивація. Саме вона є одним із провідних чинників успішного навчання майбутніх інженерів, а отже їхнього професійного становлення та особистісного розвитку.

Мотивацію можна визначити як «сукупність причин психологічного характеру, які пояснюють поведінку людини, її спрямованість та активність» [1]. Інакше кажучи, поняття «мотивація» позначає складний психологічний процес, який полягає в усвідомленні тією або іншою мірою об'єктивних та суб'єктивних боків потреби, а також дій, спрямованих на її задоволення. Потреба, опосередкована складним психологічним процесом мотивації, виявляє себе психологічно у формі мотиву поведінки.

Протягом 2018-2019 р.р. на базі Українського державного університету залізничного транспорту було проведено дослідження з метою з'ясування найбільш значущих мотивів навчальної діяльності студентів за методикою «Вивчення мотивів начальної мотивації студентів» (за модифікацією А. А. Реана, В. А. Якуніна) [2]. Майбутнім інженерам пропонувався список з 16 різних мотивів навчання, з яких треба було обрати лише п'ять найбільш значущих.

У дослідження брали участь 52 студенти: факультет УПП, IV курс – 34 особи; механіко-енергетичний факультет, III курс – 18 осіб. Респондентів чоловічої статі – 62,5%, жіночої – 37,5%. Середній вік респондентів – 20,5 років. Серед найбільш значущих мотивів опитані студенти обрали такі мотиви (розташовані в порядку зменшення значущості):

- забезпечити успішність майбутньої професійної діяльності (79,2%);
- стати висококваліфікованим фахівцем (75%);
- отримати інтелектуальне задоволення від навчання (70,8 %),
- постійно отримувати стипендію (58,3%),
- отримати глибокі та міцні знання (45,8%),
- отримати диплом про вищу освіту (41,7%).

Для порівняння, у дослідженні Л.В. Бондар, проведеному на студентах III курсу аналогічного віку (загальна кількість осіб – 42, вік 20-21 рік), спеціальності «Практична психологія», були отримані близькі, але не аналогічні результати. Так в структурі навчальної мотивації студентів-психологів найбільш значущими виявилися наступні мотиви (розташовані в

порядку зменшення значущості): бажання стати висококваліфікованим спеціалістом (72% студентів); набути глибокі та стійкі знання (72% студентів); отримати інтелектуальне задоволення від навчання (71% студентів); забезпечити успішність майбутньої професійної діяльності (64% студентів); отримати диплом (57% студентів) [1].

В обох дослідженнях досить високі оцінки отримують професійні мотиви навчальної діяльності, що свідчить про розуміння майбутніми фахівцями зв'язку між результатами навчання та успішністю подальшої професійної діяльності. Майбутні інженери демонструють навіть більшу вагу професійних мотивів у порівнянні зі студентами-психологами. Так, успішність майбутньої професійної діяльності важлива для 79,2% майбутніх інженерів і тільки для 64% майбутніх психологів. А бажання стати висококваліфікованим фахівцем в майбутньому мотивує 75% інженерів та 72% відповідно.

В структурі інтелектуальних мотивів навчальної діяльності також є певні розбіжності. Хоча бажання отримати інтелектуальне задоволення від навчання має майже однакову вагу (70,8 % у майбутніх інженерів та 71% у майбутніх психологів), прагнення мати глибокі та міцні знання суттєво відрізняється (лише 45,8% у майбутніх інженерів та 72% у майбутніх психологів). Слід також відмітити, що зовнішні спонукання у вигляді зацікавленості в отриманні диплома також відрізняється (41,7% та 57% відповідно). У майбутніх інженерів зазначений мотив навіть не увійшов до так званої п'ятірки лідерів. Останній факт може пояснюватися тим, що студенти-інженери через специфіку свого фаху краще розуміють необхідність глибоких професійних знань та розвинених навичок для ефективного реалізації майбутньої професійної діяльності.

Водночас, слід зазначити, що питому вагу в структурі мотивації майбутніх інженерів відіграє матеріальна зацікавленість, а саме – намагання постійно отримувати стипендію (58,3%), яка відсутня у студентів-психологів. Можливо, такий факт є відображенням того, що серед студентів-інженерів досить велика кількість осіб чоловічої статі, на яких зазвичай покладається відповідальність за матеріальне забезпечення родини, або відмінностями між так званим «технічним» та «гуманітарним» складом розуму. Це питання потребує подальшого уточнення.

Список використаних джерел

1. Бондар Л. В. Особливості мотивації навчальної діяльності студентів – майбутніх практичних психологів. URL: <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/VisnikPP/article/viewFile/12459/16832> (дата звернення 11.10.2020)
2. Ильин Е.П. Мотивация и мотивы. Санкт-Петербург: Питер, 2000. 512 с.
3. Молодіжна мотивація: визначення та аналіз проблеми. URL: <https://kibit.edu.ua/molodyozhnaya-motivaciya/> (дата звернення 11.10.2020)